

ються цілеспрямованні заходи, які ведуть не лише до ослаблення країн, які володіють ядерною зброєю а й до припинення гонки озброєнь, що в кінцевому результаті позбавить загрози світових воєн [3, с. 555].

Отже, проблема нерозповсюдження ядерної зброї залишається актуальною в наш час не лише для Європи, а й для інших регіонів Земної кулі. Кожна з держав повинна виконувати концепцію роззброєння задля підтримки та збереження миру у світі. Адже ядерна зброя залишається найнебезпечнішою зброєю масового ураження, яка може призвести до неминучих наслідків.

Список використаних джерел

1. Воробйова А.О. Роззброєння як засіб забезпечення міжнародної безпеки / А.О. Воробйова // Міжнародні читання присвячені пам'яті професора Імператорського Новоросійського університету П. Є. Казанського : матеріали Міжнар. конф. (м. Одеса, 21-22 жовтня 2011 р.). – 2011. – 715 с. – С. 549-552.
2. Ядерное нераспространение (в двух томах) / под общ. ред. В.А. Орлова. – М.: ПИР-центр, 2002. С. 16-19.
3. Арон Р. Мир і війна між націями / Р. Арон ; [пер. з фр.]. – К. : Юніверс, 2000. С. 555.

Ключові слова: ядерна зброя, роззброєння, концепція, нерозповсюдження, мир.

Науковий керівник: к.ю.н., доцент Гладенко О. М.

Цикалюк Анна Романівна

студентка 2-го курсу факультету міжнародно-правових відносин
Національного університету «Одеська юридична академія»

ОСОБЛИВОСТІ НАДАННЯ ДИПЛОМАТИЧНОГО ЗАХИСТУ

У сучасному світі актуальними є проблеми захисту прав людини. Існує величезна кількість засобів такого захисту, особливе місце серед яких займає інститут дипломатичного захисту. У 2006 р. Комісією міжнародного права ООН було розроблено проект статей щодо дипломатичного захисту, проте в сучасних дослідженнях це питання досі не дістало значного розвитку чи висвітлення. Питання, пов'язані з дипломатичним захистом, не залишалися поза увагою юридичної науки, різним аспектам цієї проблематики присвячено роботи С. Амерасінґха, Е. Борчарда, І. Веделя, Д. Гвоздецького, В. Єпіфанова, І. Лукашука, О. Попкової, Ш. Содікова та ін.

Інститут дипломатичного захисту закріплений у Віденській конвенції про дипломатичні зносини 1961 р. (ст. 3) [1] і Віденській конвенції про консульські зносини 1963 р. (ст. 5) [2]. У конвенції 1961 р. зазначається, що функції дипломатичного представництва полягають «у захисті в державі перебування інтересів держави, що акредитує, її громадян в межах, що допускаються міжнародним правом». Цей інститут відомий і національному праву, наприклад уч. 3 ст. 25 Конституції України говориться, що «Україна гарантує піклування та захист своїм громадянам, які перебувають за її межами» [3].

У 1995 р. Комісія ООН з міжнародного права включила питання дипломатичного захисту до порядку денного, проводилася значна дослідницька робота, результатом якої стало прийняття Проекту статей щодо дипломатичного захисту в 2006 р. на 58-й сесії Комісії [4]. Ст. 1 Проекту визначає поняття дипломатичного захисту, застосовуючи функціональний підхід: «Дипломатичний захист полягає в заклику державою, за допомогою дипломатичних заходів або інших засобів мирного врегулювання, до відповідальності іншої держави за шкоду, заподіяну міжнародно-протиправним діянням цієї держави фізичній або юридичній особі, яка є громадянином або має національність першої держави, з метою імплементації такої відповідальності» [4].

На думку І.І. Лукашука, «дипломатичний захист – дипломатична процедура, за допомогою якої держава захищає права своїх громадян у випадку їх порушення міжнародно-протиправним діянням іншої держави, в якій вони не змогли добитися поновлення своїх прав, вичерпавши місцеві засоби юридичного захисту» [5, с. 201].

Аналізуючи функцію дипломатичного захисту, професор К.К. Сандровський виділяє такі умови правомірності здійснення дипломатичного захисту. Перша умова полягає в тому, що «при здійсненні дипломатичного захисту ... не має бути ніякого втручання в справи, які, по суті, належать до внутрішньої компетенції держави перебування» [6, с. 111]. Іншими словами, під час здійснення функції дипломатичного захисту дипломатичні представництва мають утримуватися від дій, які зачіпають національні інтереси держави перебування.

Другою вимогою є те, що «перш ніж вдаватися до засобів дипломатичного захисту, посольство має переконатися в тому, що громадянам або органам його держави або відмовлено в мірах судового чи іншого захисту за законодавством країни перебування, або всі засоби, що передбачені цим законодавством для відновлення порушених прав, уже вичерпані і не дали результату» [6, с. 114].

По-третє, на думку К.К. Сандровського, дипломатичний захист може надаватися лише громадянам та юридичним особам власної держави. Разом із тим ст. 8 Проекту статей щодо дипломатичного захисту передбачає можливість здійснення державою дипломатичного захисту по відношенню до осіб без громадянства, а також стосовно осіб, яких визнано цією державою в якості біженця відповідно до

міжнародно-правових стандартів, які на дату заподіяння шкоди або на дату офіційного пред'явлення вимоги законно і звичайно проживають в цій державі. Отже, коло осіб, які користуються дипломатичним захистом, є ширшим за той, що визначає К.К. Сандровський, та включає поряд з власними громадянами та юридичними особами також осіб без громадянства та біженців, які постійно перебувають на законних підставах у відповідній державі.

Нарешті, четвертою умовою, яку зазначає К.К. Сандровський, є те, що право на дипломатичний захист «є *винятковим правом* (виділено нами. — М. К.) власної держави» в особі її посольства, яке склалося на основі міжнародного звичаю, а не як право індивідів. Щодо цього К.К. Сандровський стверджує, що «акредитуєча держава, і лише вона, вирішує, чи вдаватись їй (в особі посольства чи місії, а також консульства) до будь-яких акцій перед органами держави перебування, і якщо так, то в якому обсязі та в якій формі» [6, с. 115].

Отже, інститут дипломатичного захисту є невід'ємним елементом системи міжнародного права і являє собою процес захисту державою своїх громадян та юридичних осіб у разі порушення їх прав міжнародно-протиправним діянням іншої держави, при цьому слід враховувати те, що в державі перебування відновлення прав не відбулося і були вичерпані всі місцеві способи юридичного захисту.

Список використаних джерел

1. Vienna Convention on Diplomatic Relations 1961 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://legal.un.org/ilc/texts/instruments/english/conventions/9_1_1961.pdf.
2. Vienna Convention on Consular Relations Vienna, 1963 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://legal.un.org/avl/ha/vccr/vccr.html>.
3. Draftarticleson DiplomaticProtection [Електронний ресурс] II Official Records of the General Assembly. — 2006. — Sixty-first Session. — Supplément No. 10 (A/61/10). — 5 p. - Режим доступу : http://untreaty.un.org/ilc/texts/instruments/english/draft%20articles/9_8_2006.pdf.
4. Конституція України : прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України від 28 червня 1996 р. II ВВР України. — 1996. — № 30. — Ст. 141.
5. Лукашук И.И. Международное право. Общая часть : учеб. для студентов юрид. фак. и вузов / И.И. Лукашук. — Изд. 3-е, перераб. и доп. — М. : ВолтереКлувер, 2005. — 432 с.
6. Сандровский К.К. Право внешних сношений / К.К. Сандровский. — К: Вища школа, 1986. — 328 с.

Ключові слова: громадяни, дипломатія, дипломатичний захист, держава, захист

Науковий керівник: к.ю.н., доцент Гладенко О. М.